

Ochrana obetí v trestnom konaní s dôrazom na detské obeť sexuálne motivovaných trestných činov¹

Protection of Victims in Criminal Proceedings with Emphasis on Child Victims of Sexually Motivated Crimes

Eva Szabová

Abstract: *The paper deals with the issue of protection of victims of sexually motivated crimes, namely the most vulnerable victims who are, undoubtedly, minors. The present paper pays attention to the situation in which such a victim of crime is the only or the key witness in the criminal proceedings. Particular emphasis is placed on the need to respect the right to be heard. In this context, the paper seeks to point out the contradiction that may inevitably arise between the need to protect the rights of particularly vulnerable victims on the one hand and the need to respect the right to cross-examine the witness belonging to the accused person. The paper tries to point out the problems and controversial issues that arise in the above-mentioned context, while trying to solve them by analysing the relevant decisions of the Slovak and foreign judicial authorities.*

Key Words: *Criminal Law; Contradictory Principle; Interrogation of Witness; Vulnerable Victims; Video-recording of Interrogation; Non-contradictory Testimony of Witness; Terrorism; Minor Witness; the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Príspevok sa zaoberá otázkou ochrany obetí sexuálne motivovaných trestných činov, a to konkrétne obetí najzraniteľnejších, ktorými sú bezpochyby osoby maloleté. Predložený príspevok venuje pozornosť situácii, v rámci ktorej predstavuje takáto obeť trestného činu jediného, respektíve kľúčového svedka v rámci realizovaného trestného konania. Osobitný dôraz je kladený na otázku potreby rešpektovania práva na kontradiktórne vedenie výsluchu. Príspevok sa v tomto kontexte snaží poukázať na rozpor,*

¹ Predložený príspevok bol pripravený v rámci riešenia výskumného projektu Agentúry na podporu výskumu a vývoja č. APVV-16-0106 s názvom „Trestnoprávna ochrana života a zdravia v podmienkach Slovenskej republiky“, zodpovedný riešiteľ doc. JUDr. Miroslava Vráblová, PhD.

ktorý môže zákonite nastať medzi potrebou ochrany práv obzvlášť zraniteľných obetí na jednej strane a potrebou rešpektovania práva na kontradiktórny výsluch svedka patriaceho obvinenej osobe na strane druhej. Príspevok sa v naznačenom kontexte snaží poukázať na problémy a sporné otázky, ktoré vyvstávajú v uvedených súvislostiach, pričom sa ich súčasne pokúsi vyriešiť prostredníctvom analýzy príslušných rozhodnutí slovenských, ako aj zahraničných súdnych orgánov.

Kľúčové slová: Trestné právo; zásada kontradiktórnosti; výsluch svedka; obzvlášť zraniteľné obeť; videozáznam výsluchu; nekontradiktórna výpoveď svedka; terorizmus; maloletý svedok; Slovenská republika.

Úvod

V oblasti problematiky dotýkajúcej sa ochrany detských obetí trestných činov v rámci vykonávaného trestného konania vyvstáva niekoľko pomerne zásadných problémov a sporných otázok. Pravdepodobne najzásadnejší charakter má problém súvisiaci so spôsobom vypočúvania týchto osôb v postavení svedkov. Predmetný problém nabera na význame v situácii, keď dochádza k páchaniu trestnej činnosti, pri ktorej vystupuje ako kľúčový dôkaz práve výpoveď obeť. Ide o trestnú činnosť, ktorá je štandardne páchaná „za zatvorenými dverami“ – povedané inými slovami, ide o sexuálne motivovanú trestnú činnosť, osobitne o trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona.² V týchto prípadoch totiž predstavuje práve výpoveď obeť – maloletého dieťaťa jediný priamy dôkaz usvedčujúci páchatel'a zo spáchania uvedeného protiprávneho konania. V danom kontexte môže zákonite vyvstať otázka, v čom spočíva naznačená spornosť uvedeného dôkazu. Odpoveď na načrtnutú otázku je pomerne jednoduchá a súvisí s čoraz častejšie skloňovaným právom existujúcim na strane obvinenej osoby, respektíve na strane obhajoby ako takej – ide o tzv. právo na vedenie kontradiktórneho výsluchu. Predtým, ako bude možné analyzovať dopad uplatňovania predmetného práva na výsluch dieťaťa, ktoré bolo obeťou sexuálne motivovanej trestnej činnosti, je potrebné aspoň niekoľkými slovami zmieniť podstatu naznačeného práva patriaceho obvinenej osobe.³

² Bližšie pozri Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

³ Bližšie pozri SRHOLEC, M. Pár poznámok k zákonu o obetiach trestných činov. *Právne listy* [online]. 2018-01-09 [cit. 2019-11-25]. Dostupné na: http://www.pravnelisty.sk/clanky/a624-par-poznamok-k-zakonu-o-obetiach-trestnych-cinov?fb_comment_id=1317

Právo na vedenie kontradiktórneho výsluchu svedka

Ako bolo vyššie naznačené, právo na vedenie kontradiktórneho výsluchu svedka patrí v súčasnosti k jedným z najvýznamnejších čiastkových práv obvineného v trestnom konaní. V tomto kontexte sa preto stále častejšie skloňuje pojem kontradiktórny výsluch svedka, pod ktorým je potrebné rozumieť taký výsluch, ktorý sa uskutočnil na verejnom hlavnom pojednávaní za prítomnosti obžalovaného, ktorý mal možnosť zhodnotiť vierohodnosť svedka na základe priameho pozorovania správania sa a reakcií svedka. Takýmto výsluchom je tiež výsluch vykonaný v prípravnom konaní, ak mala obhajoba právo vyjadriť sa k nemu, poprieť ho a klásť mu otázky. Daným spôsobom nachádzame zadefinovaný uvedený pojem v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky ÚS SR č. I. ÚS 140/04. Požiadavka dotýkajúca sa charakteru výsluchu svedka vyplýva tiež priamo z článku 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru o ľudských právach, v zmysle ktorého „každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva, a to (okrem iného) právo vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe“. Povedané inými slovami, imanentným atribútom spravodlivého procesu je zachovanie práva na kontradiktórny postup, teda zachovanie práva na vystavenie dôkazu kritickej previerke zo strany obvinenej osoby. V zmysle citovaného ustanovenia Európskeho dohovoru o ľudských právach, pokiaľ obvineného pozbavíme možnosti viesť kontradiktórny výsluch svedka, nie je možné hovoriť o spravodlivom procese.

Právo na vedenie kontradiktórneho výsluchu v judikatúre súdov Slovenskej republiky

Pokiaľ hovoríme o maloletom svedkovi a požiadavke jeho kontradiktórneho výsluchu, je v prvom rade potrebné poukázať na pomerne známe stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z roku 2009,⁴ v rámci ktorého prišlo k formulovaniu výnimiek zo zásady kontradiktórnosti. Jednu z troch koncipovaných výnimiek predstavuje práve výsluch svedka mladšieho ako 18 rokov. V tejto súvislosti možno uviesť, že zmienenému judikátu zodpovedá aj ustanovenie § 135 ods. 2 Trestného poriadku,⁵

833098322737_1319300611509319; a Zákon č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁴ Bližšie pozri *Zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 7. 12. 2009, sp. zn. Tpj 63/2009.*

⁵ Bližšie pozri Zákon č. 301/2005 Z.z. *Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.*

ktoré zakotvuje osobitný právny režim výsluchu svedka mladšieho ako 18 rokov. Na podklade popísaných skutočností tak možno vysloviť konštatovanie, že výnimku z kontradiktórneho postupu predstavujú výpovede svedkov mladších ako 18 rokov, pričom výpoveď takéhoto svedka možno prečítať v konaní pred súdom aj bez splnenia podmienok uvedených v § 263 Trestného poriadku.⁶ V danej súvislosti je však potrebné doplniť, že predpokladom pre uplatnenie predmetnej výnimky je skutočnosť, že svedok bude osobou mladšou ako 18 rokov aj v rámci konania na súde. Uvedená požiadavka bola explicitne koncipovaná predovšetkým v následne prijímaných rozhodnutiach súdov nižšieho stupňa.⁷ Vychádzajúc z konštatovaní jednotlivých súdov Slovenskej republiky možno zhrnúť, že aj napriek tomu, že výsluch maloletého svedka bol realizovaný nekontradiktórne, takýto výsluch bude prípustným dôkazom v konaní na súde.

Právo na vedenie kontradiktórneho výsluchu v rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva

Stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj súdov nižšieho stupňa k otázke kontradiktórnosti výpovedí maloletých svedkov je tak zrejmé, avšak vzhľadom na skutočnosť, že Slovenská republika je zmluvným štátom Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorý je v zmysle článku 7 Ústavy Slovenskej republiky medzinárodnou zmluvou, ktorá má prednosť pred slovenskými zákonmi, je osobitne dôležité pri riešení otázky kontradiktórnosti takéhoto výsluchu nahliadnuť nielen na znenie článku Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorý má v tomto ohľade najzásadnejší význam, a tým je jeho článok 6 ods. 3 písm. d), ale predovšetkým na spôsob, akým k jeho výkladu pristupuje Európsky súd pre ľudské práva. V tomto kontexte je vhodné na prvom mieste uviesť, že Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky, či neprítomnosť svedka na súdnom konaní vedie k porušeniu zmienenej článku Európskeho dohovoru o ľudských právach, aplikuje tzv. trojkrokový test, ktorý bol zo strany európskeho ochrancu práv rozvinutý v rámci prípadu Al-Khawaja

⁶ Bližšie pozri *Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov*.

⁷ Bližšie pozri *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 10. 2012, sp. zn. 2 Tdo 56/2012*; Rozhodnutie Okresného súdu v Pezinku, prijaté dňa 8. 2. 2012; a Rozhodnutie Krajského súdu v Trnave, prijaté dňa 21. 11. 2017.

a Tahery v. Veľká Británia v roku 2011.⁸ V zmysle predmetného testu dochádza k posudzovaniu nasledovných otázok:⁹

1. Existoval legitímny dôvod pre neprítomnosť svedka na súdnom konaní a pre akceptovanie jeho výpovede ako dôkazu zo strany súdu?
2. Je dôkaz v podobe takejto výpovede potrebné posúdiť ako jediný alebo rozhodujúci dôkaz pre odsúdenie obvineného?
3. Boli vykonané dostatočné vyvažujúce opatrenia s cieľom kompenzovať nevýhodu na strane obhajoby, spôsobenú akceptovaním „neprevereného“ dôkazu?

Pokiaľ ide o aplikáciu daného testu na nami analyzovanú otázku výsluchov maloletých svedkov, v prvom rade možno poukázať na skutočnosť, že dôvod, prečo je potrebné venovať zmienenému testu v tomto kontexte zásadnejšiu pozornosť, je prístup Európskeho súdu pre ľudské práva k posudzovaniu výsluchov predmetného charakteru. Európsky súd pre ľudské práva totiž často vo svojich rozhodnutiach poukazuje na skutočnosť, že trestné konania vedené pre trestné činy sexuálneho zneužívania, kde ako obeť figuruje dieťa, predstavujú pre obeť bezpochyby značne traumatizujúci zážitok, a preto rešpektuje potrebu prijatia opatrení smerujúcich k ochrane obete, akým je aj neprítomnosť detského svedka na súdnom konaní.¹⁰ Súčasne však dodáva, že tieto opatrenia nie sú aplikovateľné automaticky na každé trestné konanie dotýkajúce sa predovšetkým trestných činov sexuálneho zneužívania.¹¹ Povedané inými slovami, aj napriek tomu, že hovoríme o trestnom konaní vedenom pre trestný čin sexuálneho zneužívania, v rámci ktorého vystupuje ako svedok osoba mladšia ako 18 rokov, je takéto trestné konanie potrebné vyhodnotiť prostredníctvom vykonania už zmieneného trojkrokového testu, s cieľom posúdenia atribútu spravodlivosti, predpokladaného

⁸ Bližšie pozri *Case of Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom* [2011-12-15]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2011, Application No. 26766/05 a 22228/06.

⁹ Bližšie pozri VOGLER, R. Criminal Evidence and Respect for Fair Trial Guarantees in the Dialogue between the European Court of Human Rights and National Courts. In: St. RUGGERI, ed. *Transnational Evidence and Multicultural Inquiries in Europe: Developments in EU Legislation and New Challenges for Human Rights-oriented Criminal Investigations in Cross-border Cases* [online]. 1st ed. Cham: Springer, 2013, s. 181-192 [cit. 2019-11-25]. ISBN 978-3-319-02570-4. Dostupné na: https://doi.org/10.1007/978-3-319-02570-4_15.

¹⁰ Bližšie pozri *Case of Bocos-Cuesta v. the Netherlands* [2005-11-10]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2005, Application No. 54789/00, § 69.

¹¹ Bližšie pozri *Case of Lučić v. Croatia* [2014-02-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2014, Application No. 5699/11, § 75.

v článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Na podklade analýzy vybraných rozhodnutí pochádzajúcich z „dielne“ Európskeho súdu pre ľudské práva možno vytvoriť určitý vzorový model trestného konania vedeného pre trestný čin sexuálneho zneužívania, v prípade ktorého bude možné vysloviť záver o jeho spravodlivosti, aj napriek absencii prvku kontradiktórnosti v rámci výsluchu detskej obete. S cieľom náčrtu uvedeného modelu budú formulované konkrétne príklady odpovedí na jednotlivé body trojkrovového testu, ktoré možno označiť za priechodné, pokiaľ chceme v kontexte konkrétneho trestného konania konštatovať úspešnosť zvládnutia tejto pomerne náročnej skúšky.

Pokiaľ ide o prvú otázku Al-Khawaja testu, teda o otázku dotýkajúcu sa legitímnych dôvodov ospravedľujúcich neprítomnosť maloletého svedka na súdnom konaní, na podklade doposiaľ prijatých rozhodnutí, koncipovaných zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva, možno vysloviť konštatovanie, že skutočnosťou, ktorá predmetnú absenciu zdôvodní, je predpoklad, že výsluch svedka v konaní na súde bude predstavovať pre obeť traumatizujúci zážitok. V uvedenom kontexte však Európsky súd pre ľudské práva osobitne zdôrazňuje, že konštatovanie hroziacej traumy, vyslovené zo strany orgánov činných v trestnom konaní, respektíve súdu nie je možné chápať ako postačujúce. Záver o existencii predmetnej hrozby musí byť podložený konkrétnym dôkazom v podobe znaleckého posudku. Ako príklad rozhodnutia, v rámci ktorého bolo vyslovené uvedené konštatovanie, možno uviesť prípad *Rosin v. Estónsko*¹² alebo prípad *Bocos-Cuesta v. Holandsko*.¹³

Pokiaľ ide o otázku dotýkajúcu sa vyvažujúcich opatrení, v uvedenej súvislosti môžeme, opätovne na podklade judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, vyvodit' niekoľko príkladov prostriedkov, v kontexte ktorých možno hovoriť o naplnení požadovaného atribútu. V danej súvislosti je však potrebné na prvom mieste ozrejmiť už vyššie formulovanú skutočnosť dotýkajúcu sa zásadnosti významu, ktorý opatrenia tejto povahy požívajú. Európsky garant ľudských práv totiž v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôrazňuje, že právo obvineného na kontradiktórne vedenie výsluchu, respektíve článok 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru o ľudských právach nie je možné vnímať tak striktné, že by štátne orgány mali v každom prípade povinnosť zabezpečiť krížový vý-

¹² Bližšie pozri *Case of Rosin v. Estonia* [2013-12-19]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2013, Application No. 26540/08, § 59.

¹³ Bližšie pozri *Case of Bocos-Cuesta v. the Netherlands* [2005-11-10]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2005, Application No. 54789/00, § 72.

sluch maloletého svedka na súde alebo konfrontáciu medzi obvinenou osobou a maloletým svedkom. Právo vyplývajúce z článku 6 ods. 3 písm. e) Európskeho dohovoru o ľudských právach je totiž možné naplniť aj prostredníctvom vyvažujúcich opatrení, ktoré vykompenzujú nevýhodu na strane obhajoby, spôsobenú neprítomnosťou svedka na súdnom konaní.¹⁴ Práve na podklade tohto náhľadu na otázku rešpektovania článku 6 ods. 3 písm. e) Európskeho dohovoru o ľudských právach získali vyvažujúce opatrenia a ich skúmanie takú významnú úlohu pri celkovom zhodnocovaní spravodlivosti vykonaného trestného konania.¹⁵

Ako príklad opatrenia, ktorým možno dosiahnuť vykompenzovanie nevykonanej konfrontácie medzi svedkom a obvineným, možno uviesť zabezpečenie kladenia otázok inak ako priamym dopytovaním, napríklad prostredníctvom vyšetrovateľa či psychológa, ktorý vykoná ich formulovanie takým spôsobom, ktorý nepoškodí maloletého svedka.¹⁶ Predmetné opatrenie však musí byť doprevádzané zhotovením videozáznamu z vykonaného výsluchu,¹⁷ aby bola zabezpečená možnosť pozorovať reakcie svedka v rámci odpovedania na položené otázky a zhodnotiť tak jeho dôveryhodnosť, a to nielen pre obvineného, ale aj pre súd v rámci objektívneho zhodnotenia takéhoto dôkazu. Alternatívou vo vzťahu k zaznamenaniu výsluchu je jeho vykonanie v miestnosti s dvojitým sklom, čím sa rovnako zabezpečuje tak ochrana svedka pred sekundárnou viktimizáciou, ako aj možnosť pozorovania jeho reakcií na strane obvineného.¹⁸ V uvedenej súvislosti je však potrebné zdôrazniť, že samotné zhotovenie videozáznamu z výsluchu, respektíve samotné vykonanie výsluchu

¹⁴ Bližšie pozri ARSLAN, M. The Right to Examination of Prosecution Witnesses. *Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik* [online]. 2018, Jg. 13, Nr. 6, s. 223 [cit. 2019-11-25]. ISSN 1863-6470. Dostupné na: http://www.zis-online.com/dat/artikel/2018_6_1209.pdf.

¹⁵ Bližšie pozri MRČELA, M. Adversarial Principle, the Equality of Arms and Confrontational Right – European Court of Human Rights Recent Jurisprudence. In: D. DUIĆ a T. PETRAŠEVIĆ, eds. *Procedural Aspects of EU Law* [online]. 1st ed. Osijek: University Josip Juraj Strossmayer of Osijek, Faculty of Law Osijek, 2017, s. 23 [cit. 2019-11-25]. ISBN 978-953-8109-16-4. Dostupné na: <https://doi.org/10.25234/ecljc/6519>.

¹⁶ Bližšie pozri *Case of Rosin v. Estonia* [2013-12-19]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2013, Application No. 26540/08, § 62.

¹⁷ Bližšie pozri De WILDE, B. *Examination of Prosecution Witnesses: Georgian Criminal Procedure Compared to Dutch Criminal Procedure and ECtHR Case-Law: Report Commissioned by the Open Society Foundation Georgia* [online]. Amsterdam: Eigen Beheer, 2015, s. 20 [cit. 2019-11-25]. Dostupné na: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2636718>.

¹⁸ Bližšie pozri *Case of Accardi and Others v. Italy* [2005-01-20]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2005, Application No. 30598/02.

v miestnosti s dvojitým sklom nie je možné považovať z pohľadu európskeho ľudskoprávneho ochrancu za opatrenie dostatočného charakteru.

Európsky súd pre ľudské práva síce kladie dôraz na možnosť priameho pozorovania reakcií svedka, ktorý nebude vypočutý v konaní pred súdom, a to ideálne prostredníctvom kamerového záznamu z výsluchu maloletého, vykonaného počas prípravného konania, ktorý zabezpečí možnosť posúdenia jeho dôveryhodnosti, avšak súčasne zdôrazňuje, že v prípade, ak ide o dôkaz s hodnotou rozhodujúceho dôkazu, samotný videozáznam nie je na zabezpečenie práva obvineného na obhajobu postačujúci. Povedané inými slovami, v prípade kľúčového svedka je nevyhnutné okrem videozáznamu zabezpečiť aj možnosť kladenia otázok nepriamymi, vyššie naznačenými spôsobmi.¹⁹

Na podklade vyššie formulovaných záverov možno dospieť k ideálnej podobe trestného konania, v rámci ktorého bude aj napriek absencii svedka – maloletého na súdnom konaní vyslovená súladnosť postupu vnútroštátnych orgánov s článkom 6 ods. 3 písm. e) Európskeho dohovoru o ľudských právach, t.j. k podobe trestného konania, v rámci ktorého bude daná tak existencia hrozacej traumy pre maloletého, potvrdená znaleckým posudkom, ako aj existencia vyvažujúceho opatrenia vo forme nepriameho kladenia otázok za súčasného videozaznamenávania vykonávaného výsluchu.²⁰ V súvislosti s uvedeným náčrtom ideálneho modelu trestného konania, charakterizovaného absenciou svedka na hlavnom pojednávaní, je však žiaduce poukázať na prípad, ktorý bol riešený zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva v roku 2015. Ide o prípad *Rosin v. Estónsko*, v ktorom európsky ochranca práv formuloval *de facto* negatívnu podmienku, ktorej splnenie je nevyhnutné s cieľom zhodnotenia trestného konania ako konania spravodlivého. Predmetná podmienka spočívala v skutočnosti, že príslušné orgány vykonávajúce výsluch maloletého v rámci prípravného konania nemali v danom čase vedomosť o jeho neopakovaní v ďalšej časti trestného konania. Povedané inými slovami, Európsky súd pre ľudské práva poukázal na skutočnosť, že v prípade

¹⁹ Bližšie pozri *Case of Rosin v. Estonia* [2013-12-19]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2013, Application No. 26540/08, § 62.

²⁰ Bližšie pozri SZABOVÁ, E. a A. JALČ. Neprípustnosť výpovede svedka v kontexte (ne)rešpektovania zásady kontradiktórnosti. In: A. KORONCZIOVÁ a T. HLINKA, eds. *Bratislavské právnické fórum 2019* [online]. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019, s. 105-112 [cit. 2019-11-25]. ISBN 978-80-7160-520-1. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF_2019/ZBORNIK_sekcia_2_Trestne_pravo_FINAL_FINAL.pdf.

trestného konania, v rámci ktorého disponujú príslušné orgány vedomosťou, že svedok nebude vypočúvaný opakovane v ďalšej etape trestného konania, nie je pre vyslovenie konštatovania o rešpektovaní článku 6 ods. 3 písm. e) Európskeho dohovoru o ľudských právach postačujúca ani existencia legitímneho dôvodu, ani existencia vyššie uvedených vyvažujúcich opatrení. Európsky súd pre ľudské práva v tejto súvislosti totiž konštatoval, že pokiaľ orgány činné v trestnom konaní disponujú v prípravnom konaní indíciou predmetného charakteru, majú povinnosť zabezpečiť požiadavku kontradiktórnosti, plynúcu z článku 6 ods. 3 písm. e) Európskeho dohovoru o ľudských právach, už počas prvého výsluchu maloletého svedka. Európsky ochranca práv pritom osobitne zdôraznil, že v takejto situácii neprichádza do úvahy náprava pochybenia konajúceho orgánu v rámci neskorších štádií trestného konania.²¹ Povedané inými slovami, Európsky súd pre ľudské práva priamo vylúčil možnosť aplikovania vyvažujúceho opatrenia vo forme kladenia otázok svedkovi v písomnej forme, ako tomu bolo v rozhodnutí Scholer v. Nemecko.

Význam popisovaného prípadu však týmto konštatovaním nekončí. Ďalším podstatným faktom, na ktorý je potrebné poukázať rovnako zásadne, je časový okamih, v rámci ktorého bol výsluch maloletého svedka vykonávaný. Predmetný výsluch bol síce realizovaný v čase prípravného konania, no ešte pred vznesením obvinenia voči konkrétnej osobe. V tomto kontexte tak môžeme hovoriť o potvrdení aktuálneho trendu, vyskytujúceho sa v rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva – trendu zabezpečiť podozrivým osobám rovnaký rozsah práv, akými v trestnom konaní disponuje osoba obvinenej.

Záver

Na podklade vyššie uvedených skutočností môžeme vysloviť konštatovanie, že prístup Európskeho súdu pre ľudské práva k posudzovaniu rešpektovania práv obvinenej osoby nie je celkom jednotný. Kým na jednej strane možno hovoriť o pomerne striktnom nahliadaní na potrebu rešpektovania práva na kontradiktórne vedenie výsluchu svedka, a to dokonca aj pri tak závažnej trestnej činnosti, akou je trestná činnosť vo forme sexuálneho zneužívania, na strane druhej sa možno stretnúť s odobrením legislatívy európskych štátov, upravujúcej popretie klúčovej zásady trestného konania, a to zásady prezumpcie nevinoty. Judikatúra Eu-

²¹ Bližšie pozri *Case of Rosin v. Estonia* [2013-12-19]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2013, Application No. 26540/08, § 59.

rópskeho súdu pre ľudské práva je však pomerne dynamickou a neustále sa rozvíjajúcou oblasťou – bude preto viac ako zaujímavé sledovať, akým smerom sa bude rozhodovacia činnosť európskeho ochrancu práv v oboch vyššie popisovaných oblastiach v budúcnosti vyvíjať.

Zoznam bibliografických odkazov

- ARSLAN, M. The Right to Examination of Prosecution Witnesses. *Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik* [online]. 2018, Jg. 13, Nr. 6, s. 218-228 [cit. 2019-11-25]. ISSN 1863-6470. Dostupné na: http://www.zis-online.com/dat/artikel/2018_6_1209.pdf.
- Case of Accardi and Others v. Italy* [2005-01-20]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2005, Application No. 30598/02.
- Case of Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom* [2011-12-15]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2011, Application No. 26766/05 a 22228/06.
- Case of Bocos-Cuesta v. the Netherlands* [2005-11-10]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2005, Application No. 54789/00.
- Case of Lučić v. Croatia* [2014-02-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2014, Application No. 5699/11.
- Case of Rosin v. Estonia* [2013-12-19]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2013, Application No. 26540/08.
- De WILDE, B. *Examination of Prosecution Witnesses: Georgian Criminal Procedure Compared to Dutch Criminal Procedure and ECtHR Case-Law: Report Commissioned by the Open Society Foundation Georgia* [online]. Amsterdam: Eigen Beheer, 2015. 44 s. [cit. 2019-11-25]. Dostupné na: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2636718>.
- MRČELA, M. Adversarial Principle, the Equality of Arms and Confrontational Right – European Court of Human Rights Recent Jurisprudence. In: D. DUIČ a T. PETRAŠEVIČ, eds. *Procedural Aspects of EU Law* [online]. 1st ed. Osijek: University Josip Juraj Strossmayer of Osijek, Faculty of Law Osijek, 2017, s. 15-31 [cit. 2019-11-25]. ISBN 978-953-8109-16-4. Dostupné na: <https://doi.org/10.25234/ecllc/6519>.
- SRHOLEC, M. Pár poznámok k zákonu o obetiach trestných činov. *Právne listy* [online]. 2018-01-09 [cit. 2019-11-25]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a624-par-poznamok-k-zakonu-o-obe>

tiach-trestnych-cinov?fb_comment_id=1317833098322737_1319300611509319.

SZABOVÁ, E. a A. JALČ. Neprípustnosť výpovede svedka v kontexte (ne)-rešpektovania zásady kontradiktórnosti. In: A. KORONCZIOVÁ a T. HLINKA, eds. *Bratislavské právnické fórum 2019* [online]. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019, s. 105-112 [cit. 2019-11-25]. ISBN 978-80-7160-520-1. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF_2019/ZBORNIK_sekcia_2_Trestne_pravo_FINAL_FINAL.pdf.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 10. 2012, sp. zn. 2 Tdo 56/2012.

VOGLER, R. Criminal Evidence and Respect for Fair Trial Guarantees in the Dialogue between the European Court of Human Rights and National Courts. In: St. RUGGERI, ed. *Transnational Evidence and Multi-cultural Inquiries in Europe: Developments in EU Legislation and New Challenges for Human Rights-oriented Criminal Investigations in Cross-border Cases* [online]. 1st ed. Cham: Springer, 2013, s. 181-192 [cit. 2019-11-25]. ISBN 978-3-319-02570-4. Dostupné na: https://doi.org/10.1007/978-3-319-02570-4_15.

Zákon č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 7. 12. 2009, sp. zn. Tpj 63/2009.

Doc. JUDr. Eva Szabová, PhD.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
eva.szabova@truni.sk